

35ste vergadering

Woensdag 10 december 1997

Aanvang 10.15 uur

Voorzitter: Van Zijl

Tegenwoordig zijn 111 leden, te weten:

Aiking-van Wageningen, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Beinema, Van den Berg, Biesheuvel, Blaauw, Blauw, Van den Bos, Van Boxtel, Bremmer, Bukman, M.M. van der Burg, V.A.M. van der Burg, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Dankers, Van Dijke, Dijkma, Dittrich, Van den Doel, Doelman-Pel, Essers, Fermina, Gabor, Van Gelder, Van Gijzel, De Graaf, De Haan, Van Heemskerck, Pillis-Duvekot, Van Heemst, Hendriks, Hessing, Hillen, Hoekema, Van der Hoeven, Van Hoof, Hoogervorst, De Hoop Scheffer, Ten Hoopen, Huys, A. de Jong, G. de Jong, Jorritsma-van Oosten, Kalsbeek-Jasperse, H.G.J. Kamp, M.M.H. Kamp, Klein Molekamp, Koekkoek, Koenders, De Koning, Korthals, Lambrechts, Leers, Liemburg, Van der Linden, Luchtenveld, Meijer, Meyer, Middel, Mulder-van Dam, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Van Oven, Passtoors, Poppe, Rabbae, Rehwinkel, Reitsma, Remkes, Van Rey, Van 't Riet, Rijpstra, Roethof, Rosenmüller, Rouvoet, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schutte, Sipkes, Smits, Soutendijk-van Appeldoorn, Sterk, Van der Stoel, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Valk, Ter Veer, Verbugt, Verkerk, Verspaget, Visser-van Doorn, Vliegthart, Van der Vlies, H. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, J.M. de Vries, Wallage, Van Walsem, Van Waning, Weisglas, Wessels, Witteveen-Hevinga, Wolters, Woltjer, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en de heren Van Mierlo, vice-minister-president, minister van Buitenlandse Zaken, Voorhoeve,

minister van Defensie, mevrouw Jorritsma-Lebbink, minister van Verkeer en Waterstaat, de heren Pronk, minister voor Ontwikkelings-samenwerking, Patijn, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, en Gmelich Meijling, staatssecretaris van Defensie.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Adelmund en Van Dijke, wegens bezigheden elders;

Wagenaar, wegens bezigheden elders, alleen voor de ochtend-vergadering;

Rehwinkel en Woltjer, wegens bezigheden elders, alleen voor de middagvergadering;

M.M. van der Burg, wegens bezigheden elders, alleen voor de middag- en de avondvergadering;

Van Zijl, wegens bezigheden elders, alleen voor de avondvergadering;

Jeekel, Versnel-Schmitz, Stellingwerf, Assen en Feenstra, wegens verblijf buitenslands, ook voor morgen;

Verhagen, wegens ziekte.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 1998 (25600-X).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De heer **Hillen** (CDA): Mijnheer de voorzitter! Toen ik vanmorgen in mijn auto naar Den Haag reed, was het eerste muziekstuk dat ik op de radio hoorde de soldatenmars uit Faust, om mij in de stemming te brengen. Ten eerste is het mooie muziek om naar te luisteren. Ten tweede deed het mij direct denken aan de Nederlandse militairen die op het ogenblik elders, buiten Nederland, bezig zijn met vredesoperaties of op een andere manier dienstbaar zijn aan het vaderland. Ik wil opnieuw – het wordt bijna een traditie – deze militairen mijn respect betuigen namens de CDA-fractie. Ik wil ook mijn erkentelijkheid kenbaar maken voor de inspanningen die zij plegen. Ik doel met name op Bosnië, waar nog steeds veel elementen van onrust en gevaar zijn. De inspanningen die daar worden verricht, kunnen niet zwaar genoeg onderstreept worden. Tegelijkertijd breng ik ook ons respect en onze waardering over voor de wijze waarop een en ander gebeurt.

In dat verband ontvingen wij overigens een brief van de minister van Defensie waarin hij schrijft dat het peloton mariniers dat daar is in verband met de verkiezingen, zal worden afgelost. Dat wil zeggen dat wij onze sterkte daar kennelijk wat verhogen. Ik vraag de minister of hij in zijn antwoord een analyse kan geven van hoe hij op het ogenblik de situatie daar beoordeelt. Dit is een tussentijdse verhoging van onze aanwezigheid daar. Hoe ziet de minister in het komende jaar de militaire aanwezigheid in Bosnië zich ontwikkelen? Staan er nieuwe